

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No2

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, fevral.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikrarov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	40
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
TEMIR YO'L YO'LLARINI TA'MIRLASH KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	46
Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
BANKLARNI TRANSFORMATSIYALASH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING XORIJ TAJRIBASI.....	51
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BUDJET OCHIQLIGINI TA'MINLASH BO'YICHA QONUNCHILIK BAZASINING EVOLYUTSIYASI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	55
Mamanov Alisher Umbarovich	
ENERGETIKA TARMOG'I KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'LLARI.....	60
Xamdanova Gavxar Absamatovna	
SMART UNIVERSITET MODELINING XALQARO TAJRIBASI VA UNI YANGI O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIGA MOSLASHTIRISH MASALALARI.....	65
Saloxiddinova Sitora Baxodir qizi	
IJTIMOIIY OBYEKTlarda QURILISH XIZMATLARINI MOLiyALASHTIRISHNING NAZARIY – ASOSIY TAMOIYILLARI.....	68
Gapparov Azim Qayumovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING ISHLAB CHIQRISH FAOLIYATIGA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI JORIY ETISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	72
Zaripov Shoxboz Alijon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA IJTIMOIIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	75
Kolmatova Asila Menglimurod qizi	
РОЛЬ GREEN BONDS В МЕЖДУНАРОДНОЙ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	81
Н.Т. Бекназарова	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK BOSHQARUV VA AUDIT.....	86
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
NORASMIY IQTISODIYOTNING MAVJUDLIGINING NAZARIY MASALALARI VA UNI ANIQLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI.....	93
Alimardonov G'ayratjon Nuraliyevich	
DIGITAL TWIN-BASED DECISION SUPPORT FOR COST OPTIMIZATION AND RISK MANAGEMENT IN INFRASTRUCTURE SYSTEMS.....	99
Nelyufar Umarovna Dadabayeva	
PAXTA BO'LAKCHASINING OG'MA TO'RLI YUZA SIRTI BO'YLAB HAVO OQIMI TA'SIRIDAGI HARAKATINING MATEMATIK MODELI.....	108
Karimov Abdusamat	
АДАПТИВНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ К ВНЕШНИМ РИСКАМ И ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИМ ТЕНДЕНЦИЯМ.....	115
Бабаджанов Шухрат Атахмович	
“TIBBIYOT BOZORINING UZLUKSIZ RIVOJLANISHI UCHUN MEKANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI”.....	120
Abdumalikov Shoxjahon Jaloliddin o'g'li	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BANDLIKKA TA'SIRI.....	124
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	

XORAZM VILOYATIDA ETNOGRAFIK TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MEXANIZMINING AHAMIYATI	129
Ro'zimatova Shaxlo Baltaboy qizi	
THE FEAR OF MISSING OUT (FOMO) EFFECT IN ADVERTISING AND ITS NEUROPSYCHOLOGICAL IMPACT ON IMPULSE BUYING	134
Negmatov Nodir Nozimovich	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING ASOSIY IQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA TENDENSIYALARI TAHLILI.....	139
Aytiyeva Sevara	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI.....	149
Abdullayeva Matluba Nematovna, Nuriddinov Kamoliddin Faxriddin o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	155
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
POPULATION IMPACT ON CONSUMER CULTURE AND NATIONAL ECONOMIC GROWTH.....	160
Rustamov Sherov Oblokulovich	
AVTOTRANSPORT KORXONALARINING IQTISODIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI VA ULARNI YAXSHILASHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	164
Laylo Akbarova, Komolov Adxam Dilshod o'g'li	
MODELING THE DIFFUSION OF DIGITAL BANKING ADOPTION IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM TBC BANK USING THE BASS DIFFUSION MODEL AND A HYBRID REGRESSION APPROACH	169
Feruza Nabieva	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK XARAJATLARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH VA BAHOLASH	176
Rabbimov Elbek Abdulloyevich, G'afforov Ilhom Ilyosjonovich, Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
O'ZBEKISTONNING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING INTEGRALLASHGAN MODELI.....	183
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-KONSEPTUAL ASOSLANISHI.....	188
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISH VA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	194
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
SANOAT KORXONALARI TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI	198
Jabborov Elbek Erkin o'g'li	
SOLIQ STAVKALARINI TABAQALASHTIRISHNING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	202
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
MINTAQALAR IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI TAFOVUTLARNI KAMAYTIRISHNI TA'MINLASHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	208
Egamov Temur Muzaffarovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLYAVIY RAG'BATLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	213
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURLIGI.....	217
Achilova Firuza Kurbanovna	
INVESTITSIYALARNI JALB ETISH ORQALI MAXSUS IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	222
Ergashev Olim	

KICHIK BIZNES INNOVATSION FAOLIYATINING RIVOJLANISHIDAGI ASOSIY TENDENSIYALAR	227
Amirov Zubaydulla Toir o'g'li	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	233
Isakjanova Saboxat Muhamedovna	
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA AKSIYADORLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEXANIZMLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	238
Xakimov Uchkun Xamitovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MILLIY MAKROIQTISODIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	242
Mardanova Ra'no Isakovna	
XUSUSIY VA DAVLAT SHIFOXONALARI UCHUN RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI QIYOSIY TAHLIL	246
Yakubov Temur G'anibekovich	
RAQAMLI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA RESURS SAMARADORLIGI VA IQTISODIY NATIJADORLIK MODELI	250
Ziyodullayev Qahramon	
"MILLIY TURIZM SITUATSION-MONITORING MARKAZI" VA "YASHIL TUROPERATORLAR" FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI	254
Toshev Akmal Salimovich	
RISK-MENEJMENT VA MOLIYAVIY BARQARORLIK O'ZARO BOG'LIQLIGINING KONSEPTUAL MODELINI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	261
Madaminov Bekzod Allayarovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT: BAHOLASH METODOLOGIYASI, DINAMIKASI VA QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI (1996 – 2026-YILLAR TAHLILI)	266
Djumanova Rano Fayzullayevna	
OLIY TA'LIM SIFATINI BAHOLASHDA MAJMUALI DIAGNOSTIK MODELNING AMAL QILISH XUSUSIYATLARI	272
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	278
Vafiyev Raxim Xalimjonovich	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	282
Nigora Nurmatova	
BANK SEKTORINING INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISHDAGI STRATEGIK O'RNI	287
Abdumavlonov Abdumutal Abdumajid o'g'li	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA UZOQ MUDDATLI MOLIYAVIY INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	291
Allabergenova Nilufar Shermetovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA TA'MINOTLI YIRIK KREDITLAR ASOSIDA QIMMATLI QOG'OZLAR CHIQRISH ORQALI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI	298
Ahmedov Akbarali Sultonmurodovich	
"MINTAQA SANOATI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI"	306
Abdinazarov Xusan Shaymanovich	
BUDJET TASHKILOTLARI FAOLIYATIDA MAJBURIYATLAR: MAZMUNI, TURLARI VA TARKIBI	309
Jabbarova Charos Aminovna	
ATROF-MUHIT VA EKOLOGIK IQTISODIYOT: TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA RESURLARDAN OQILONA FOYDALANISH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	316
Alikulov Samar Abdirashidovich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASI RIVOJLANISHIDA FORSAYT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	322
Turdibekov Xasan Ibragimovich	
АНАЛИЗ ДЕБИТОРСКОЙ И КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ ХОЗЯЙСТВУЮЩЕГО СУБЪЕКТА	329
Камолова Феруза Кахрамоновна	

TASHQI QARZNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI: QARZ BARQARORLIGINI BAHOLASH MODELLARI ASOSIDA O'ZBEKISTON MISOLIDA TAHLIL	333
Oliyoyrova Kumushoy Ahmad qizi, Tashmuxeamedova Yayra Atxamovna	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLARNI TARTIBGA SOLISHNING TAHLILI	339
Kudiyarov Kishibay Ramatullaevich	
KORXONALAR FAOLIYATINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ TAJIRIBASI	343
Iminova Nargizaxon Akramovna	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING TO'LOVGA QOBILIYATLILIGINI BOSHQARISHDA RISKLAR VA RISK-MENEJMENTNING O'RNI	350
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA HISOBOTINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA KAMCHILIKLAR	354
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Xasanboyeva Muyassar Ubaydullayevna	
XUSUSIY KORXONALARDA KADRLAR MENEJMENTI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	358
Alimova Dildora Damirovna	
BANK TRANSFORMATSIYASI TUSHUNCHASI VA UNING MENEJMENTDAGI O'RNI	363
Rajabov Oybek Panjievich	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	367
Eshtemirova Anora Norboy qizi	
BOZOR KONYUNKTURASIGA MOS PIYOZ YETISHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	371
Sadikova Shohida Obidqul qizi	
HUDUDLARDA MAISHIY XIZMATLAR SOHASINI KLASTERLASH VA RESURS SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	375
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
XUSUSIY VA KORPORATIV TUZILMALARDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI HAMDA AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISH AMALIYOTI	380
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
YIRIK VA KICHIK BIZNES O'RTASIDA KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	385
Nasirova Kamola Alimovna	
MOLIYAVIY HISOBOTLARNING QAROR QABUL QILISH JARAYONIDAGI IQTISODIY ROLI	394
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Yahyayeva Ra'no Raximovna	
DIRECTIONS FOR IMPROVING INVESTMENT POLICY IN THE CONDITIONS OF DIGITAL ECONOMY (EXPERIENCE OF UZBEKISTAN)	400
Khatamov Nurbek Achildiyevich, Sharifi Abdul Fatah	
DAVLATNING FISKAL VA MONETAR SIYOSATI UYG'UNLIGINING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH	405
Uralov Shavkat Maxramovich	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA BIZNES JARAYONLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	410
Yusubov Muzaffar Alimbayevich	
BANKLARDA RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING MIJOZLAR QONIQLASH DARAJASIGA TA'SIRI	414
Ro'ziboyev Shuxrat Komilovich	
BOJ-TARIF SIYOSATI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY-AMALIY YO'NALISHLAR	418
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISHDA BOSHQARUV KADRLARINING KOMPETENSIYASI	424
Mahsutaliyev Abdusalom Hasanovich	

ZIYORAT TURIZMIDA DESTINATSIYA VA GEOAXBOROT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	433
Qosimov Jahongir Ro'ziboyevich, Suyunova Nilufar	
YEVROPA DAVLATLARIDAGI KORXONALARDA MOLIVAVIY REJALASHTIRISH AMALIYOTINING TAHLILI VA ULARDAN O'ZBEKISTON MOLIVA TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
TASHKILOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA LOYIHALARINI BOSHQARISH	446
Xasanov Odilxon Kaxxorovich	
O'ZBEKISTON TURIZM SANOATINING XALQARO RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MARKETING TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	450
Kobilova Shozoda Timurovna, Isxakova Sarvar Ayubovna	
THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LABOR THEORY: EVOLUTION, CHALLENGES AND FUTURE PROSPECTS.....	456
Tukhliyev Bakhodir Adinaevich	
ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССА ПЕРВОГО ПРИМЕНЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В СИСТЕМЕ УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	460
Астанов Зафар Муродуллаевич	
TA'LIM MUASSASALARIDA O'QITISH SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR PLATFORMALARINI YARATISH VA ULARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	466
To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI	472
Norboyev Sarvar Azodovich	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHDA INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	476
Xatamova Manzura Ochilidievna, Safarov Botir Isaq o'g'li	
MAXSUS IQTISODIY ZONALARDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI.....	482
To'rayeva Nafisa Odiljonovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISHNING PUL MUOMALASI BARQARORLIGIGA TA'SIRINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	487
Xazratkulov O'ktamjon Xikmatullayevich	
O'ZBEKISTONDA TAKSI XIZMATLARI BOZORIDA INSTITUSIONAL ISLOHOTLARNING IQTISODIY AHAMIYATI	491
Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li	
EKOLOGIK TANGLIK SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA YERLARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	497
Kudiyarov Aybek Alisherovich	
BANK LIKVIDLIGINI BOSHQARISHDA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	502
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
IQTISODIY FAOLIYAT TURLARI BO'YICHA SANOAT ISHLAB CHIQRISH TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH.....	509
Almardanova Farzona Tulkin qizi, Kasimov Azamat Abdurkarimovich	
QUYI AMUDARYO IQTISODIY MINTAQASI CHEGARABO'YI HUDUDLARINING TURISTIK IMKONIYATLARI.....	515
Djumabayeva Shaira Xalillayevna	
SURXONDARYO VILOYATIDA ULGURJI SAVDO HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH.....	522
Turotova Sohiba Djumanazarovna	
MINTAQADA INNOVATSION USULDA BALIQ YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	531
Davranov Odil Jumanazarovich	

ISHLAB CHIQUVISH XARAJATLARI VA MAHSULOT TANNARXINING BOSHQARUV TAHLILINI AMALGA OSHIRISH USULLARI	538
Xamidova S.Ya.	
STRATEGIES FOR INCREASING COMPETITIVENESS IN DEVELOPING EXPORT ACTIVITIES IN SMALL ENTERPRISES.....	544
Nasridinova Shokhida Taufikovna	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA ILMIY-NAZARIY QARASHLAR	551
To'g'onov Ibroximxo'ja	
XUSUSIY TIJORAT BANKLARINING MOLIVAVIY RESURLARINI MUSTAHKAMLASHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI.....	555
Xolmatov Dilmurod Maxmudjonovich	
PENSIYA JAMG'ARMASI DAROMADLARI SHAKLLANISHI MASALALARI.....	562
Sherjonov Doniyor Saparbaevich	
EKSPORT VA VALYUTA OPERATSIYALARINING NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLARI.....	566
Sobirova Xilola Rustam qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA AHOI JON BOSHIGA CHAKANA SAVDO AYLANMASI HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH.....	571
Qudratova Shahnoza Shuhrat qizi	
XO'JALIK JAMIYATLARIDA BOSHQARUV ORGANLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	579
Valijonov Akmaljon	
XIZMATLAR IQTISODIYOTI VA UNI RIVOJLANISHNING NAZARIY ASOSLARI	584
Abduxoligova Farangiz Abduxoliq qizi	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT-LOGISTIKA TIZIMI: HOZIRGI HOLATI, MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	588
Kuvandikov Shuxrat Oblokulovich, Abduxalikova Komila Abduxalikovna	
ИНТЕГРАЦИЯ МЕТОДОВ КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ ПО ВИДАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ (АВС) И ЦЕЛЕВОГО КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ (ТС) КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	595
Киличева Ф.Б.	
GAZ TARMOQLARINI MODERNIZATSIYA QILISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	601
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
SOLIQ NAZORATI TIZIMI: IQTISODIY MOHIYATI, SHAKLLARI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	606
Donaboyev Dostonbek Xusan o'g'li	
УПРАВЛЕНИЕ ПРИБЫЛЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ФАКТОР РОСТА ЕГО ФИНАНСОВОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ	610
Агзамов Авазхон Талгатович, Алиева Сусанна Сейрановна	
NOBANK KREDIT TASHKIOTLARINING AKTIV OPERATSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	618
Sardor Karimov Boydulla o'g'li	
INVESTITSION JOZIBADORLIKNING IQTISODIY MOHIYATI VA INVESTITSIYA NAZARIYALARI INTEGRATSIYASI	624
Abdullayeva Nilufar Ruslanovna	
QURILISH KORXONALARINI KORPORATIV QIMMATLI QOG'OZLAR ORQALI MOLIVALASHTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBASI VA UNI QO'LLASH YO'NALISHLARI.....	630
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
OPEN BANKING AS A DRIVER OF FINANCIAL INNOVATION AND INCLUSION IN UZBEKISTAN'S BANKING SECTOR.....	637
Kuvatova Oliya Sheraliyevna, Asadbek Ergashov	
TIJORAT BANKLARINING MOLIVAVIY SAMARADORLIGINI BOSHQARISH VOSITALARI	642
Sadikov Q.M.	

BOSHQARUV HISOBIDA NARX SHAKLLANISHINING NAZARIY JIHATLARI (TOVAR BOZORIDA USTUN MAVQEGA EGA XO'JALIK SUBYEKTLARI MISOLIDA).....	646
Xaitmetov Elmurat Sidikmatovich	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ЭНЕРГОЁМКОСТИ ВВП НА ОСНОВЕ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ МОДЕЛЕЙ	652
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.	
XALQARO LOYIHALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI INTEGRATSIYA YETUKLIGI MODEL VA SAMARADORLIKNI BAHOLASH METODOLOGIYASI	659
Ne'matova Bonura Umid qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDITNING MOHIYATI, MAQSADI VA ASOSIY VAZIFALARI	664
Mamatqulov Avazbek Axmadaliyevich	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI FAOLIYATIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV ASOSIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	674
Xusanova Gavhar	
MAHALLIY SHAROITDA SUV TEJOVCHI TEXNOLOGIYALARNI KO'P MEZONLI BAHOLASHNING IQTISODIY YO'NALTIRILGAN GIBRID MODEL VA UNING AMALIY QO'LLANILISHI.....	679
Mirzayeva Shaxnoza Mamat qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QUYOSH FOTOELEKTR STANSIYALARINING HOLATI VA O'RNATILGAN QUVVATLARINI TAHLIL QILISH	683
Maxamadiyev Farrux Mirazimovich, Baratov Laziz Suyun o'g'li	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJETDAN TASHQARI MABLAG'LARNING NAZORATINI TASHKIL QILISH.....	688
Dadaboyev Tulqinjon Yusupjonovich, Dadaboyev Abdurahmon Ne'matjon o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING IQTISODIY OMILLARI VA ZAMONAVIY AHAMIYATI	693
Yusubov Inomjon Ikrom o'g'li	
MOLIYAVIY RESURLARNI BOSHQARISHNING NAZARIY-METODOLOGIK VA AMALIY JIHATLARI	699
Narzulloyev Behruz Baxtiyor o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARI AMALIYOTI TAHLILI	702
Kazakbayev S.B.	
BOG'DORCHILIK TARMOG'NI RIVOJLANTIRISHDA SUV TEJAMKOR TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	705
Sattorov Orifjon Boymurodovich	
MHXS ASOSIDA SUG'URTA KOMPANIYALARINING BUGALTERIYA HISOB VA MOLIYAVIY TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH STRATEGIYALARI.....	709
Alimov Baxodir Batirovich	
QISHLOQ XO'JALIGINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING IMTIYOZLI MOLIYALASHTIRISH MYEXANIZMLARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH	718
Xolmatov Sanjarbek Xojimamatovich	
MAHALLA TIZIMIDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA INKLYUZIV IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI.....	724
Berkinov Bozorboy Berkinovich	
XALQARO TURIZM BOZORIDA MICE TURIZMINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH JARAYONLARINING NAZARIY ASOSLARI	728
Fayyoza Xalimova Nafasovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA MIJOZLARGA YO'NALTIRILGAN BIZNES JARAYONLARINI TRANSFORMATSIYA QILISH AMALIYOTI.....	733
Azimov Asrorjon Muzaffarjonovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA BANDLIKNI LEGALLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI	737
Xalimbetov Farxad Bagibekovich	

TIJORAT BANKLARINING BIZNES EKOTIZIMI MUAMMO VA YECHIMLAR.....	742
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI YALPI HUDUDIIY MAHSULOT XAJMIGA ASOSIY KAPITALGA KIRITILGAN INVESTISIYALARNING TA'SIRI	749
Sultanov Anvar Abdullaevich	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA QURILISH SANOATINING IQTISODIY HOLATI.....	754
Axmedova Sanobar Ikrom qizi, Davlatov Ahmadjon Anvarbek o'g'li	
DAVLAT XUSUSIY SHERIKCHILIK LOYIHALARIDA VUJUDGA KELADIGAN RISKLARGA QARSHI UZOQ MUDDATLI IQTISODIY STRATEGIYALAR	760
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
MODERN MODELS OF SALES LOGISTICS IN THE SERVICE SECTOR: MARKETING ASPECT AND AREAS FOR IMPROVEMENT	764
Mamatkulova Shoir Djalolovna	
РОЛЬ ПЛАНИРОВАНИЯ И ПРОГНОЗИРОВАНИЯ В СИСТЕМЕ ОРГАНИЗАЦИИ ФИНАНСОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА.....	769
Ахмедова Азиза Тохировна, Зайналов Ж.Р.	
ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА КАК ОСНОВА ФИНАНСОВОГО МОДЕЛИРОВАНИЯ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВЕ.....	774
Айматова Фарид Хуразовна	
XORIJIY MOLIVAVIY RESURLAR VA ULARNING IQTISODIY O'SISH SIFATINI TA'MINLASHDAGI O'RNII	778
Xomidova Kamola G'olib qizi	
SUG'URTA TASHKILOTLARIDA TO'LOV QOBILIYATINI OSHIRISHGA QARATILGAN ICHKI BOSHQARUV INSTRUMENTLARINI TAKOMILLASHTIRISH	783
Xattabov Murodulla Batirovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING MINTAQALAR BARQAROR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	788
Hakimova Nozimaxon Sobirjon qizi	
O'ZBEKISTON QURILISH KORXONALARIDA KORPORATIV-IJTIMOIIY MAS'ULIYAT HOLATI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	795
Murotkosimov Shoxrux Abdusalimovich	
ТЕНДЕНЦИИ ИЗМЕНЕНИЯ ВАЛОВОГО ВНУТРЕННЕГО ПРОДУКТА УЗБЕКИСТАНА ЗА ПОСЛЕДНИЕ ГОДЫ.....	803
Ишонкулова Феруза Асатовна	
CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	808
Sadinov Aziz Ziyadullayevich	
BOJXONA BOSHQARUVIDA RAQAMLASHTIRISHNING XALQARO TAJRIBASI	814
Radjabova Latofat Sardorovna	
MILLIIY IQTISODIYOTDA SANOAT KORXONALARI RIVOJLANISHI XUSUSIYATLARI	821
Abdullayeva Madina Kamilovna	
UY-JOY QURILISHI SOHASIGA ESKROU MEXANIZMINI JORIY ETISH ORQALI ULUSHDORLAR MABLAG'LARINI HIMOYA QILISH ISTIQBOLLARI	827
Nigmatov Akbarjon Anvarovich	
TASHQI SAVDO BALANSINI MUVOZANATLASHTIRISH	831
Rahimov Eshmurod Normurodovich, Misliddinov Ikromjon Kamoliddin o'g'li	
DON VA UN MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARISH KORXONALARIDA MARKETING FAOLIYATINI BOSHQARISHNING YEVRIPA TAJRIBASI	837
Boyjigitov Sanjarbek Komiljon o'g'li	
RAQAMLI SUG'URTA (INSURTECH) EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISH VA O'ZBEKISTONDA MOLIVAVIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHNING O'ZIGA XOS JIHLATLARI.....	842
Nozimov Eldor Anvarovich	
MAHALLIIY RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ASOSIDA IMPORT O'RNINI BOSUVCHI MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQARISH STRATEGIYASI	847
Sobitova Ra'no Solidjonovna	

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING XORIJ TAJRIBALARI.....	850
Raxmonov Aziz Iskandarovich	
COST ANALYSIS IN FRUIT AND VEGETABLE PROCESSING PLANTS.....	855
Rahmatullayev Mirjalol Khatam ogli	
OLIY TA'LIM XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH TIJORAT SIRINING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	861
Butayev Dilshod Eshbekovich	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ОБЛАЧНЫЕ БУХГАЛТЕРСКИЕ СИСТЕМЫ: НАДЁЖНОСТЬ ОТЧЁТНОСТИ И КИБЕРБЕЗОПАСНОСТЬ.....	867
Бозорова Озода Рахимовна	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA BANKLARNING CHAKANA KREDITLASH AMALIYOTI TAHLILI	872
Axmedova Dilrabo Kurbondurdi qizi	
XALQARO STANDARTLARNI AMALGA OSHIRISH JARAYONIDA AUDITORLAR VA KORXONALAR UCHUN AMALIY TAVSIYALAR.....	877
Ibragimov Azizbek Keldibek o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	882
Akbarov Husniddinjon Mo'ysin o'g'li	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY NATIJALAR TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH	888
Omanov Sanjar Qurbonazar o'g'li	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI SOLIQ IMTIYOZLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISHNING AMALDAGI HOLATI.....	894
Usmonov Shavkatjon Shukurovich	
АДАПТАЦИЯ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА УПРАВЛЕНИЯ ПЕРСОНАЛОМ В НАЦИОНАЛЬНОЙ СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ	901
Абилов Эльман Худаверди оглы	
QURILISH SOHASIDA KORPORATIV IJTIMOIIY MAS'ULIYAT: XALQARO TAJRIBA VA QIYOSIY TAHLIL.....	906
Murotkosimov Shoxrux Abdisalimovich	
TADBIRKORNING KREDIT, FOIZ, SOLIQ TO'LOVLARI VA ULARNI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI XUSUSIDA.....	914
Hakimov Odil Arziqulovich	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDI IQTISODIYOTNING REAL SEKTORIGA KIRITILGAN INVESTITSIALARNI MOLIYALASHTIRISHNING XUSUSIYATLARI	918
Xoshimov Sobir Murtazayevich	
KORXONALARDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	925
Xalilova Aziza Rustamovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUVCHI KORXONALARDA MARKETING FAOLIYATINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI.....	930
Uzakova Umida Ruziyevna	
INVESTITSIYA JALB QILISHNING HUDUDIIY MEXANIZMLARI VA ULARNING IQTISODIIY MAZMUNI.....	936
Shamsiyeva Ruxsora Nasirovna	
HUDUDLARNING TURISTIK SALOHIIYATINI OSHIRISHDA TURISTIK ZONALARNING AHAMIYATI	940
Umarova Mahliyo Yaxshiboy qizi	
HUDUD OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI SANOATI ISHLAB CHIQUVISH KO'RSATKICHLARI SAMARADORLIGINING EKONOMETRIK VA STATISTIK TAHLILI.....	945
Xursanov Sherzod Ulaboyevich	
YUK TASHUVLARIDA LOGISTIK PROVAYDERLAR FAOLIYATINING NAZARIY-USLUBIIY ASOSLARI	951
Mannapova Feruza Faxriddin qizi	

MAMLAKAT BANKLARI TOMONIDAN ALOQA SOHASINI MOLIYALASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	956
Mirzaraximova Aziza Azimdjanoyna	
IQTISODIYOTDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLARNI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI RAQOBATCHILIK MUHITINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	963
Maxmudova Ferangis Raxmatillayevna	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOT TARAQQIYOTINING HOLATI VA USTUVOR MAQSADLI KO'RSATKICHLARI	968
Saidova Madinaxon Hoshimjon qizi	
FERMER XO'JALIKLARINING O'ZBEKISTON AGRAR SEKTORIDAGI O'RNI VA AHAMIYATI.....	973
Islamova Dilnoza Isamidinova	
ZIYORAT TURIZMINING MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	978
Uzaqov Jamshid Norboyevich	
TIJORAT BANKLARINING EMISSION OPERATSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	983
Shaymanov Mexriddin Ibragimovich	
ISLOM MOLIYASIDA MAJBURIYAT VA OMONAT MEXANIZMLARI: RAHN, VADIYA VA HAVALA.....	987
Sadikova Ra'no Abdullaevna	
FIRIBGARLIK BILAN BOG'LIQ AUDITORLIK TEKSHIRUVI RISKLARINI KAMAYTIRISH MASALALARI	991
Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ И ОЦЕНКА ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ UZAUTO MOTORS.....	996
Шарипов К.А., Зайнутдинова У.Дж.	
XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA BANDLIK BILAN TA'MINLASHGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR VA MUAMMOLAR TADQIQI.....	1005
Mirzayev Qulmamat Djonuzokovich, Saparov Murod Irgashovich	
YO'LOVCHI TASHISH XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	1010
Alisher Kurambayev	
SUG'URTA XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA TAKAFUL SUG'URTASINING O'RNI VA IMKONIYATLARI.....	1014
Sattorov Ixtiyor Ochilovich, Karimov Shohruh Yo'ldoshali o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION FAOLIYATNI AMALGA OSHIRISHNING JORIY HOLATI TAHLILI.....	1020
Valikulov Sherzod Zaynitdinovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA MARKETPLEYSLARNI SHAKLLANTIRISH: INVESTITSİYALAR, XARAJATLAR VA FOYDA.....	1029
Axmedova Dilshoda Xayrulla qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MARKETING SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI.....	1033
Maxmudov Tohirjon Olimjonovich, Muminova Shahlo Madaminjon qizi	
OLIY TA'LIMDA GENDER TENGLIKNING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	1039
Xaydarova Sayyora	
ANALYZING THE COMPETITIVE ADVANTAGES OF SOUTH KOREA IN GLOBAL MICE TOURISM: HISTORICAL AND CULTURAL DIMENSIONS.....	1043
Ortikova Sabohat, Gulomova Mukhlisa, Ochilova Hilola Farmonovna	
MEHMONXONA BIZNESIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH ORQALI XIZMAT KO'RSATISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA)	1050
Usmanova Gulida Valiyevna	
ETHICAL ASPECTS OF ECOTOURISM: BALANCING SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND MORAL RESPONSIBILITY.....	1055
Gulbakhor Sattarovna Abdullakhanova	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLARDA INVESTITSIYA FAOLLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	1062
Sobirov Abdurasul Abdugafarovich	

KADRLAR BOSHQARUVIDA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	1068
Urazov Sadulla Shodiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA MOLIYAVIY JINOYATLARNING OLDINI OLISHDA KOMPLAENS-NAZORATNING ROLI.....	1074
Zokirov Ismoiljon Ibroximovich	
AGROSERVIS SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH YO'LLARI	1078
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Feruz Nematullayevich Abilov	
KO'MIR UCHUVCHI KULI ASOSIDAGI FLY ASH BETON VA GEOPOLIMER MATERIALLARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH UCHUN IQTISODIY VA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH	1083
Muradov Botir Xayat	
КРЕАТИВНАЯ ЭКОНОМИКА В КОНТЕКСТЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ПРЕДПОСЫЛКИ В УЗБЕКИСТАНЕ	1091
Рахимова Манзура Хамид кизи	
DUE DILIGENCE IN AUDITING AS A FACTOR ECONOMIC EFFICIENCY IN THE AGRICULTURAL SECTOR.....	1098
Sidikov Dilmurod	
MAJBURIYATLAR HISOBINI MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	1102
Ergasheva Vasila Abdumajitovna	
ИННОВАЦИОННЫЕ МАРКЕТИНГОВЫЕ СТРАТЕГИИ И ПРОЦЕССЫ ЦИФРОВИЗАЦИИ БИЗНЕСА В УЗБЕКИСТАНЕ	1106
Рахимова Тамила Баходур кизи	
O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM EKSPORT XIZMATLARI MOLIYAVIY NATIJADORLIGINI TA'MINLASH YO'LLARI.....	1113
Abdusattarova Dildora Bohodirovna	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI DAVLAT TOMONIDAN MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASH BORASIDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBA VA UNDAN O'ZBEKISTONDA FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	1120
Djurayeva Lola Abdugabbarovna	
HUDUDLARDA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISHDA DAVLAT BUDJETIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	1125
Egamnazarova Gulnoza Xolmurod qizi	
O'ZBEKISTON ISLOHOTLARI ISTIQBOLIDA BARQAROR RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI HAMDA ESG INDIKATORLARINI JORIY ETISH	1129
Mirzaaxmedova Nodira Asqarali qizi, Tursunxodjayeva Shirin Zafar qizi	
O'ZBEKISTONDA KREDIT VA MOLIYAVIY TIZIMNI MODERNIZATSIYALASH: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR	1135
Omonturdiyev Ortiq Eshboyevich	
O'ZBEKISTON FRANCHAYZING BRENDLARINING XALQARO BOZORLARDA IMIJINI MUSTAHKAMLASHDA ZAMONAVIY BRENDUKLAR YARATISHNING NAZARIY ASOSLARI VA AMALIY YECHIMLARI	1140
Xodjayev Anvar Rasulovich	
MINTAQANING INVESTITSIYA OQIMLARI VA TASHQI IQTISODIY ALOQALARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK TAHLILI	1147
G'oyibnazarov Muhammad Xamidbekovich	
O'ZBEKISTON AGROTADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH STRATEGIYALARI VA IMKONIYATLARI	1152
No'monov Otabek O'rmonjon o'g'li	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INVESTITSION FAOLIYATI VA IQTISODIY SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH	1157
Xakimov Akbar Anvarovich	

TIJORAT BANKLARI XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISHNING IQTISODIY MOHIYATI VA UNING BANK FAOLIYATI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	1162
Atamuradov Bozorboy Berdimuratovich	
O'ZBEKISTONDA MOLIVAVIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	1168
Sayitbayev Shermirza Datkamirzaevich	
ЭКОНОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ БЮДЖЕТОВ ФТИЗИАТРИЧЕСКИХ УЧРЕЖДЕНИЙ ПРИ ПЕРЕХОДЕ К ОПЛАТЕ ПО КЛИНИКО-ЗАТРАТНЫМ ГРУППАМ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	1173
Эрматов Зоҳид Шавкатович	
SUSTAINABLE TOURISM IN KARAKALPAKSTAN: LINKING CULTURE, COMMUNITIES, AND ECOLOGY.....	1179
Indira Ermekebaeva	
TARIFLASH VA REZERVLAHNING ILMIY-AMALIY MODELI (O'ZBEKISTON SHAROITIGA MOSLASHTIRILGAN).....	1184
Maxmudov Komoliddin Rozmetovich	
XORIY TAJRIBASI ASOSIDA O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	1188
Akmalova Ziyoda Doniyorovna	
ECONOMIC EFFECTS OF GASTRONOMIC TOURISM: AN ANALYSIS OF TOURISTS' FOOD EXPENDITURE PATTERNS.....	1193
Iroda Abdieva G'ayrat kizi	
WAYS OF IMPROVING AGRITOURISM IN UZBEKISTAN	1198
Ruxangiz Mirfayzovna Mavlonova, Istamkhuja Olimovich Davronov	
TA'LIM TIZIMIDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHNING DOLZARB MASALALARI.....	1203
Kaxxarov Ulug'bek Xalmatovich	
YASHIL IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING ISH BILAN BANDLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASI.....	1208
Bobojonov To'liqinbek Maxmud o'g'li	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INNOVATSION FAOLLIGINI OSHIRISH: MAVJUD MUAMMO VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR.....	1213
Zokirov Fayzullo Maxamatovich	
ЦИФРОВОЙ МАРКЕТИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ ПРОДВИЖЕНИЯ БРЕНДА НОВОГО УЗБЕКИСТАНА НА МЕЖДУНАРОДНОМ ТУРИСТИЧЕСКОМ РЫНКЕ.....	1219
Суюнова Камилла Бахромовна, Файзуллаев Аслиддин Сафар угли	
ТЕОРИЯ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО ВЫБОРА: ОБЗОР КЛАССИЧЕСКИХ ПАРАДИГМ, МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫХ ПОДХОДОВ И СОВРЕМЕННЫХ ВЫЗОВОВ.....	1223
Камилова Наргиза Абдукажоровна	
СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К МОНЕТАРНОЙ ПОЛИТИКЕ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА ИНФЛЯЦИЮ И ЗАНЯТОСТЬ	1227
Камилова Наргиза Абдукажоровна, Асадова Шоҳида Азаматовна	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TAKOFUL SUG'URTA FONDLARINI SHAKLLANTIRISH.....	1232
Alimov Sherzod Choriyevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI KREDITLASH MEXANIZMLARINI YANADA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	1238
Bo'taev O'tkir Eshboevich	
PUL MABLAG'LARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI.....	1242
Xalikov Baxrom Shomurovich	
O'ZBEKISTON SANOATINI RIVOJLANTIRISHDA ENERGIYA TA'SIRINI QISQA VA UZOQ MUDDATLI BAHOLASH SAMARASI	1247
Jabbarov Nurbek Atanazarovich	
IQTISODIYOTDA ENERGIYA TIZIMINING TUTGAN O'RNINI MODELLASHTIRISHDA ARDL MODELINING NAZARIY AHAMIYATI	1252
Kuralbayev Jo'rabek Oybekovich	

DAVLAT TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING XORIJIY TAJRIBALARI	1256
Salamov Islom Tashkazakovich	
МЕХАНИЗМ ОПТИМИЗАЦИИ СТРУКТУРЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ СТАРТАП-ПРОЕКТОВ В ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА.....	1263
Касимова Наргиза Сабитджановна	
SIRKULAR BIZNES-MODELLARNI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI EVOLYUTSIYASI.....	1268
Isamuxamedov Boxodir Baxramovich	
HUDUDIIY MARKETING KONSEPSIYASI ASOSIDA NAVOIY VILOYATINING EKOTURISTIK RESURLARINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	1274
Shodiyev Sanjar Ruzukulovich, Abdurahmonova Shahlo Sherali qizi	

HUDUDIIY MARKETING KONSEPSIYASI ASOSIDA NAVOIY VILOYATINING EKOTURISTIK RESURSLARINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI

Shodiyev Sanjar Ruzukulovich

Navoiy davlat universiteti kafedra mudiri,
geografiya fanlari doktori, professor

Abdurahmonova Shahlo Sherali qizi

Navoiy davlat universiteti
2-kurs magistranti
shahloabdurahmonova1301@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada hududiy marketing konsepsiyasi asosida Navoiy viloyatining ekoturistik resurslarini rivojlantirish yo'nalishlari tahlil qilingan. Tadqiqotda hududning tabiiy-geografik xususiyatlari, noyob landshaftlari, qo'riqlanadigan tabiiy hududlari hamda ekoturizmni rivojlantirish imkoniyatlari marketing yondashuvi nuqtai nazaridan baholangan. Shuningdek, hududiy brendni shakllantirish, turistik mahsulotni diversifikatsiya qilish, infratuzilmani takomillashtirish va raqamli marketing instrumentlaridan samarali foydalanish masalalari ko'rib chiqilgan.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, ekoturistik salohiyatdan oqilona foydalanish hudud iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish, aholi bandligini oshirish va barqaror rivojlanishni ta'minlashga xizmat qiladi. Maqolada Navoiy viloyatida ekoturizmni rivojlantirishning ustuvor strategik yo'nalishlari hamda amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: turizm, turistik soha, turistik industriya, turistik mahsulot, turistik klaster, turistik marketing, turistik xizmat, turistik hudud, investitsion iqlim, turistik destinatsiya, turizm xizmatlari eksporti.

Abstract. This article analyzes the directions for developing the ecotourism resources of the Navoi region based on the concept of territorial marketing. The study evaluates the natural and geographical features of the region, its unique landscapes, protected natural areas, and opportunities for developing ecotourism from a marketing perspective. It also examines the issues of forming a regional brand, diversifying tourism products, improving infrastructure, and effectively using digital marketing tools.

The research findings indicate that the rational use of ecotourism potential contributes to the diversification of the regional economy, increases employment, and ensures sustainable development. The article proposes priority strategic directions and practical recommendations for the development of ecotourism in the Navoi region.

Key words: tourism, tourism sector, tourism industry, tourism product, tourism cluster, tourism marketing, tourism services, tourist area, investment climate, tourist destination, export of tourism services.

Аннотация. В данной статье проанализированы направления развития экотуристических ресурсов Навоийской области на основе концепции территориального маркетинга. В исследовании с позиций маркетингового подхода оценены природно-географические особенности региона, его уникальные ландшафты, охраняемые природные территории, а также возможности развития экотуризма. Кроме того, рассмотрены вопросы формирования территориального бренда, диверсификации туристского продукта, совершенствования инфраструктуры и эффективного использования инструментов цифрового маркетинга.

По результатам исследования установлено, что рациональное использование экотуристического потенциала способствует диверсификации региональной экономики, повышению занятости населения и обеспечению устойчивого развития. В статье разработаны приоритетные стратегические направления и практические рекомендации по развитию экотуризма в Навоийской области.

Ключевые слова: туризм, туристская отрасль, туристская индустрия, туристский продукт, туристский кластер, туристский маркетинг, туристское обслуживание, туристская зона, инвестиционный климат, туристская дестинация, экспорт туристских услуг.

KIRISH

Turizm sohasi rivojlanayotgan mamlakatlar uchun bandlikni ta'minlash, valyuta tushumlarini oshirish hamda soliq bazasini kengaytirishning muhim manbalaridan biri hisoblanadi. Rivojlanayotgan mamlakatlarda turizm orqali shakllanadigan valyuta tushumlari hajmi ko'pincha xorijiy donorlardan olinadigan moliyaviy yordamlar hajmidan sezilarli darajada yuqori bo'ladi. World Travel & Tourism Council ma'lumotlariga ko'ra, sayohat va turizm sohasiga sarflangan har bir dollar iqtisodiyotga uch dollardan ortiq qo'shimcha daromad keltiradi. Shuningdek, ushbu sohada dunyo miqyosida 100 milliondan ortiq aholi band bo'lib, ayniqsa, yuqori toifadagi mehmonxonalar iqtisodiy toifadagi mehmonxonalarga nisbatan ikki baravar ko'proq ish o'rinlarini yaratishi bilan ajralib turadi.

Hozirgi kunda turizmni jadal rivojlantirish, sohaga investitsiyalarni keng jalb etish hamda malakali kadrlar salohiyatini oshirish ustuvor vazifalardan biri sifatida qaralmoqda. Respublikamizda turizm faoliyati ko'p hollarda qadimiy shaharlar va tarixiy-madaniy yodgorliklar doirasida shakllanib kelgan. Shu bilan birga, mamlakatning betakror tabiiy resurslari, milliy qo'riqxonalari, tog'li hududlari va noyob landshaftlari turizmni, ayniqsa ekoturizm yo'nalishini rivojlantirish uchun katta imkoniyatlarga ega. Xususan, tibbiyot turizmi, ziyorat turizmi va ekoturizmni rivojlantirish nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirish, balki hududlarning ijtimoiy rivojlanishini jadallashtirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunda jahon miqyosida turizm sohasining makroiqtisodiy ko'rsatkichlardagi ulushini oshirish, hududiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash va yangi ish o'rinlarini yaratish maqsadida turistik-rekreatsiya obyektlaridan samarali foydalanish mexanizmlarini takomillashtirishga qaratilgan ilmiy tadqiqotlarga bo'lgan ehtiyoj tobora ortib bormoqda. Shu nuqtai nazardan, mazkur ilmiy-tadqiqot ishida mamlakatimizda turistik xizmatlar bozorini rivojlantirishning mavjud muammolari, foydalanilmayotgan imkoniyatlari hamda istiqbolli yo'nalishlari tizimli ravishda tahlil qilingan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Turizm bozorida tovar va xizmatlar iste'molchilarining ehtiyoj hamda xohishlari muntazam ravishda o'zgarib borishi mazkur sohada moslashuvchan, innovatsion va strategik yondashuvlarga asoslangan boshqaruv tizimini shakllantirish zaruratini yuzaga keltiradi. Raqobat tobora kuchayib borayotgan sharoitda turistik mahsulotlarning raqobatbardoshligini saqlab qolish, ularni samarali targ'ib qilish, sotish kanallarini diversifikatsiya qilish hamda iste'molchi talabiga moslashtirish turizm menejmentining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Shu bois, turizm sohasida marketing va menejment integratsiyasiga asoslangan, hududiy xususiyatlarni hisobga oluvchi boshqaruv mexanizmlarini ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Hududning turistik resurslari o'ziga xos iqtisodiy kategoriya hisoblanib, ular nafaqat tabiiy va madaniy boyliklarni, balki xizmat ko'rsatish infratuzilmasi, transport-kommunikatsiya tizimi, axborot muhiti hamda hududning imijini ham o'z ichiga oladi. Turistik resurslar boshqa resurs turlaridan farqli ravishda rekreatsion, estetik, madaniy va ijtimoiy qiymatga ega bo'lib, ularni tasniflashda kompleks va tizimli yondashuvdan foydalanish zarur.

Turistik resurslarni ilmiy tasniflash masalasi turizm nazariyasining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida turli davrlarda olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Jumladan, rus iqtisodchisi Trusova turistik resurslarni uch asosiy guruhga ajratadi:

1. Tabiiy resurslar – iqlim, atmosfera havosi, landshaft, dengiz va daryolar, tog'lar, o'rmonlar hamda boshqa tabiiy muhit elementlari;
2. Inson mehnati bilan yaratilgan resurslar – me'moriy obidalar, tarixiy inshootlar, haykallar, san'at asarlari va madaniy meros obyektlari;
3. Qo'shimcha resurslar – turistik faoliyatni amalga oshirishga xizmat qiluvchi infratuzilma obyektlari, jumladan transport, joylashtirish vositalari, umumiy ovqatlanish korxonalari hamda boshqa xizmat ko'rsatish tizimlari [1].

Mazkur tasnif turistik resurslarning tarkibiy tuzilishini aniqlash va ularni boshqarish mexanizmlarini ishlab chiqishda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Zamonaviy sharoitda esa ushbu tasnifni innovatsion va raqamli resurslar, xususan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, onlayn platformalar, hududiy brend va imij elementlari bilan boyitish zarurati yuzaga kelmoqda.

Rossiyalik olimlardan K. Volkov turistik marketingning shakllanishi va rivojlanishini marketing nazariyasining alohida yo'nalishi sifatida tadqiq qilgan. Uning fikriga ko'ra, marketing dastlab moddiy ishlab chiqarish sohalarida tovarlarni bozorga samarali olib chiqish vositasi sifatida qo'llanilgan bo'lsa, hozirgi kunda turistik korxonalarining iqtisodiy samaradorligi va daromadlilik darajasi ko'p jihatdan ular tomonidan qo'llanilayotgan marketing vositalari va strategiyalariga bog'liq hisoblanadi [2].

Tizimli yondashuv asosida turizmni tadqiq etgan olimlar ushbu sohani murakkab tizim sifatida tavsiflash imkonini beruvchi turli ilmiy modellarga asos solganlar. Ushbu yo'nalishdagi muhim yondashuvlardan biri professor N. Leyper tomonidan ishlab chiqilgan model hisoblanadi. Mazkur modelga ko'ra, turizm quyidagi uch asosiy elementdan iborat tizim sifatida talqin qilinadi:

- turistlar;
- turizm industriyasi;
- turistlarning kelib chiqish hududi, tranzit hudud hamda turistik destinatsiyani o'z ichiga oluvchi geografik komponent [3].

"Turistik destinatsiya" tushunchasi turli ilmiy yondashuvlar asosida izohlanadi. Jumladan, V. Altov destinatsiyani iste'molchi nuqtai nazaridan ma'lum bir maqsadli hudud yoki tashrif buyuriladigan joy sifatida tavsiflaydi. D. Pirs esa ushbu tushunchani psixologik nuqtai nazardan izohlab, destinatsiyani sayyohlar tashrif buyurgan hududda shakllanadigan ijobiy taassurotlar, hissiyotlar va tajribalar majmui sifatida talqin etadi [4].

Mamlakatimiz olimlaridan Sh. Ergashxodjaeva o'z tadqiqotlarida turizm sohasida raqamli marketing texnologiyalarini qo'llash masalalarini chuqur o'rgangan. Uning ta'kidlashicha, raqamli texnologiyalar turistik xizmatlar sifatini oshirish, marketing samaradorligini kuchaytirish hamda xizmat ko'rsatish xarajatlarini optimallashtirish imkonini beradi [5].

Sohaning yetuk mutaxassislardan biri M. Alimova esa o'z ilmiy ishlarida turizm marketingining o'ziga xos xususiyatlarini asoslab bergan. Uning fikricha, turizm marketingining asosiy vazifasi turistik mahsulotni shakllantirish, uni iste'molchiga yetkazish va natijada turistik xizmatlarni iqtisodiy qiymatga ega bo'lgan mahsulot sifatida namoyon etishdan iborat [6].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Turistik mahsulot va xizmatlar iqtisodiyotning real sektorida yaratiladigan tovar va mahsulotlardan muayyan jihatlar bilan farqlanadi. Ularning o'ziga xos xususiyati shundaki, ular dastlab moddiy shaklda namoyon bo'lmaydi, balki iste'mol jarayonida turistning ehtiyojlari qondirilishi va qoniqish hosil qilishi orqali iqtisodiy qiymat kasb etadi. Shu jihatdan, turistik mahsulot va xizmatlarning marketingi o'ziga xos yondashuv va usullarni talab etadi.

Tadqiqot jarayonida turizm sohasidagi marketing faoliyati iqtisodiyotning real sektor korxonalari marketingi bilan qiyosiy tahlil qilindi. Bunda qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv, umumlashtirish va ilmiy abstraksiya usullaridan foydalanildi. Olingan natijalarni umumlashtirish asosida turistik mahsulot va xizmatlar marketingining hududiy xususiyatlari aniqlandi hamda ekoturizm resurslaridan samarali foydalanish va hududiy turistik marketingni rivojlantirish bo'yicha ilmiy asoslangan xulosa va amaliy takliflar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Turizm xizmat ko'rsatish sohasining muhim tarkibiy qismi sifatida iqtisodiyotning eng yirik va dinamik rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Ushbu sohaning yuqori sur'atlarda rivojlanishi va katta hajmdagi valyuta tushumlarini shakllantirishi iqtisodiyotning boshqa tarmoqlariga ham sezilarli multiplikativ ta'sir ko'rsatib, turizm industriyasining kompleks tarzda rivojlanishiga xizmat qiladi.

2025-yil yakunlariga ko'ra, jahon turizm sohasi pandemiyadan keyingi tiklanish jarayonini muvaffaqiyatli davom ettirdi. Butunjahon turizm tashkiloti (UNWTO) ma'lumotlariga ko'ra, xalqaro sayyohlar soni 1,52 milliard nafarni tashkil etib, 2024-yilga nisbatan 4 foizga oshgan. Ushbu ko'rsatkich 2009–2019-yillarda kuzatilgan o'rtacha 5 foizlik yillik o'sish sur'atlariga yaqinlashganini ko'rsatadi. Sayyohlik oqimining ortishida global miqyosda sayohatga bo'lgan yuqori talabning saqlanib qolishi, yirik turizm bozorlarining barqaror rivojlanishi, aviatnovlar sonining ko'payishi hamda vizaviy tartib-taomillarning soddalashtirilishi muhim omil bo'ldi. Shu bilan birga, inflyatsiya va global iqtisodiy noaniqliklarga qaramay, xalqaro sayohatlarga bo'lgan qiziqish barqaror darajada saqlanib qoldi.

Mintaqalar kesimida Yevropa yetakchi o'rinni egallab, 793 million xalqaro sayyohni qabul qildi. Afrika mintaqasida 8 foizlik o'sish qayd etilib, ayniqsa Shimoliy Afrika davlatlarida yuqori natijalarga erishildi. Yaqin Sharq mintaqasi esa pandemiyadan oldingi davr ko'rsatkichlariga nisbatan eng yuqori tiklanish sur'atlarini namoyon etdi. Amerika mintaqasida o'sish sur'atlari nisbatan past bo'lishiga qaramay, Janubiy va Markaziy Amerika davlatlarida ijobiy dinamik rivojlanish kuzatildi. Osiyo va Tinch okeani mintaqasi ham tiklanish jarayonini izchil davom ettirib, ayrim submintaqalarda ikki xonali o'sish sur'atlari qayd etildi.

2025-yilda jahon turizm daromadlari 2,2 trillion AQSh dollariga yetib, tarixiy rekord darajani tashkil etdi. Ayrim davlatlar, jumladan Braziliya, Misr va Marokash turizm sohasida ayniqsa yuqori o'sish sur'atlarini namoyon etdi. Mutaxassislarning prognozlariga ko'ra, 2026-yilda xalqaro turizm hajmi yana 3–4 foizga oshishi kutilmoqda. Bunda yirik xalqaro tadbirlar, jumladan Qishki Olimpiya o'yinlari va futbol bo'yicha jahon chempionati xalqaro

sayohatlar hajmining yanada ortishiga xizmat qilishi prognoz qilinmoqda. Umuman olganda, global turizm barqaror rivojlanish yo'nalishiga qaytmoqda.

2025-yil davomida O'zbekistonga amalga oshirilgan turistik tashriflar soni oldingi yilga nisbatan 46,8 foizga oshib, jami 3,7 million kishini tashkil etdi. Eng ko'p sayyohlar Qirg'iziston Respublikasidan tashrif buyurgan bo'lib, yil davomida ushbu mamlakatdan 3,3 million nafar fuqaro kelgan, shundan taxminan 300 ming nafari dekabr oyiga to'g'ri keladi. Ikkinchi va uchinchi o'rinlarni Tojikiston va Qozog'iston egallab, har bir davlatdan 2,7 million nafardan sayyoh tashrif buyurgan, dekabr oyida esa har biridan o'rtacha 200 ming nafardan turist kelgan. To'rtinchi o'rinni Rossiya Federatsiyasi egallab, ushbu mamlakatdan 984,4 ming nafar sayyoh tashrif buyurgan, shundan 60 mingdan ortig'i dekabr oyiga to'g'ri keladi. Keyingi o'rinlarda Afg'oniston (476,7 ming sayyoh, shundan 47,3 ming nafari dekabr oyida) va Turkmaniston (370 ming sayyoh, shundan 28,6 ming nafari dekabr oyida) qayd etilgan. Xitoy Xalq Respublikasidan kelgan turistlar soni esa vizasiz rejim joriy etilgandan so'ng keskin oshib, to'rt barobar ko'paygan va 278,9 ming nafarni tashkil etgan, shundan 28,4 ming nafari dekabr oyida tashrif buyurgan. Shuningdek, eng ko'p sayyoh tashrif buyurgan davlatlar o'ntaligiga Turkiya (175 ming nafar), Hindiston (80,8 ming nafar) va Janubiy Koreya (46,3 ming nafar) ham kirgan bo'lib, ularning dekabr oyidagi tashriflari mos ravishda 13 ming, 7,4 ming va 2,2 ming nafarni tashkil qilgan.

Hozirgi vaqtda O'zbekistonda turizm sohasining rivojlanishi davlat tomonidan amalga oshirilayotgan kompleks strategiya asosida olib borilmoqda. Ushbu strategiya mavjud yutuqlarni mustahkamlash, turistik infratuzilmani kengaytirish va milliy turizm mahsulotining raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga yo'llagan Murojaatnomasida 2030-yilga qadar turistik xizmatlar hajmini 20 milliard AQSh dollariga yetkazish hamda xorijiy sayyohlar sonini ikki baravar oshirish vazifasi belgilangan.

Mazkur strategik maqsadlarni amalga oshirish doirasida mamlakatning tarixiy shaharlarida turistik infratuzilmani modernizatsiya qilish ishlari amalga oshirilmoqda. Xususan, Samarqand shahrida Registon maydoni, Amir Temur maqbarasi, Ulug'bek rasadxonasi va Shohi-Zinda majmuasini o'zaro bog'lovchi zamonaviy piyodalar yo'laklari va ko'priklar qurilishi rejalashtirilgan. Xiva shahrida esa tarixiy meros obyektlarini namoyish etishda zamonaviy raqamli texnologiyalar asosida immersiv "aqlii muzey-shahar" konsepsiyasini joriy etish ishlari olib borilmoqda.

Shuningdek, yangi turistik hududlarni rivojlantirishga ham alohida e'tibor qaratilmoqda. Jumladan, Qashqadaryo viloyatida Shahrisabz shahri yaqinida "Gelon" tog' turizm kompleksining birinchi bosqichini ishga tushirish, Navoiy viloyatida esa yuqori tog' hududida joylashgan "Arashan" dam olish zonasini tashkil etish rejalashtirilgan. Bundan tashqari, Xorazm viloyati va Qoraqalpog'iston Respublikasidagi arxeologik yodgorliklarni o'zaro bog'lovchi turistik halqa tashkil etilishi rejalashtirilgan bo'lib, bu hududlararo turistik oqimni samarali taqsimlash va uzoq hududlarning turistik jozibadorligini oshirishga xizmat qiladi.

Turizm sohasida investitsiya faoliyatini rag'batlantirish maqsadida umumiy qiymati 4 milliard AQSh dollariga teng bo'lgan 3,5 mingta xizmat ko'rsatish loyihalarini amalga oshirish rejalashtirilgan. Mehmonxona infratuzilmasini rivojlantirish doirasida "Heritage Hotels of Uzbekistan" dasturi amalga oshirilmoqda. Ushbu dastur tarixiy meros obyektlari negizida butik-mehmonxonalar tashkil etishni nazarda tutadi hamda loyiha ishtirokchilariga soliq va bojxona imtiyozlari taqdim etiladi. Bundan tashqari, yangi turistik obyektlar qurish uchun 2028-yil oxirigacha 5 ming gektar yer maydonlarini ochiq savdoga chiqarish rejalashtirilgan.

Shu bilan birga, vizaviy tartiblarni soddalashtirish, transport infratuzilmasini rivojlantirish hamda O'zbekistonning xalqaro turizm bozoridagi imijini mustahkamlashga qaratilgan chora-tadbirlar izchil amalga oshirilmoqda. Xususan, Xitoy fuqarolari uchun vizasiz rejim joriy etilishi natijasida 2025-yilda ushbu mamlakatdan kelgan turistlar soni deyarli to'rt barobar oshdi. Bundan tashqari, xalqaro aviareyslar soni sezilarli darajada ko'paytirilib, Yevropa, Osiyo va Yaqin Sharq mamlakatlari bilan yangi aviaqatnov yo'nalishlari yo'lga qo'yilmoqda.

Umuman olganda, amalga oshirilayotgan strategik chora-tadbirlar mamlakatda zamonaviy turistik infratuzilmani shakllantirish, milliy turizm mahsulotining xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini oshirish va turizm sohasining barqaror rivojlanishini ta'minlashga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, ushbu jarayonlar hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda mamlakatning investitsiya jozibadorligini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.

Mehnat natijasi muayyan tovar yoki mahsulot bo'lgan an'anaviy ishlab chiqarish sharoitida marketing nisbatan aniq mazmun va mohiyatga ega bo'ladi. Turizm sohasida esa faoliyat natijasi turistik mahsulotda mujassamlashadi va, o'z navbatida, turizm marketingi aynan turistik mahsulotga xos bo'lgan jihatlarni bozor nuqtai nazaridan takomillashtirishni nazarda tutadi. Odatda marketingning umumqabul qilingan yagona ta'rifi mavjud emasligi sababli, turizm marketingini ham yagona va universal tarzda talqin qilish imkoniyati cheklangan [10].

Turizm marketingi turizm sohasida faoliyat yurituvchi korxonalar tomonidan marketing tadbirlarini rejalashtirish va amalga oshirish jarayonini o'z ichiga oladi. Bunda mijozlarning ehtiyojlariga moslashtirilgan

xizmatlarni rivojlantirish, turistik mahsulotni shakllantirish, uni bozorga chiqarish va samarali targ'ib qilish masalalariga alohida e'tibor qaratiladi.

Jahon turizm tashkiloti (JST) tomonidan berilgan "turist" tushunchasi ta'rifiga asoslanib, fransuz mutaxassislari Lankar va Ole turizm marketingini belgilangan maqsad va vazifalarga erishish uchun ishlab chiqilgan asosiy usullar va yondashuvlar majmui sifatida e'tirof etadilar [8].

Ushbu usul va yondashuvlarning asosiy yo'nalishi korxonalar tomonidan turistik xizmatlar sohasida mavjud va yashirin ehtiyojlarni aniqlash, moliyaviy jihatdan samarali faoliyat yuritish yo'llarini izlash hamda psixologik va ijtimoiy omillar nuqtai nazaridan iste'molchilarning ehtiyojlarini to'liq qondirish imkoniyatlarini aniqlashdan iborat.

Mehmondo'stlik va turizm sohasida faoliyat yurituvchi xodimlar o'zlari ham bozorga taklif etilayotgan xizmatlarning ajralmas qismi ekanligini chuqur anglashlari zarur. Masalan, telefon qo'ng'iroqlariga javob berish, mehmonlarni kutib olish, ularning muammolarini hal qilish kabi oddiy ko'ringan jarayonlar ham turistik xizmat sifati va korxona imijini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli turistik korxonalar o'z faoliyatida ushbu jihatlariga alohida e'tibor qaratishlari lozim. Xizmat ko'rsatish sohasida har bir xodim ma'lum darajada marketing funksiyasini bajaradi va iste'molchiga xizmat ko'rsatish sifati orqali korxona obro'siga bevosita ta'sir ko'rsatadi [11].

Turizm faoliyatining deyarli barcha ishtirokchilari o'z faoliyatida marketing elementlaridan foydalanish zarurati bilan dush keladilar.

Turistik mahsulot — bu sayyohlarning muayyan ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan va ular tomonidan to'lanadigan xizmatlar majmuidir. Unga vositachilik, ekskursiya, kommunal, tarjimonlik, mehmonxona, transport, maishiy va boshqa xizmat turlari kiradi.

"Turistik mahsulot" tushunchasi tor va keng ma'noda talqin qilinadi:

Tor ma'noda, turistik mahsulot turizm industriyasining alohida subyekti tomonidan ko'rsatiladigan xizmatni anglatadi (masalan, mehmonxona xonasi, aviakompaniya xizmati yoki turoperator paketi).

Keng ma'noda esa turistik mahsulot turistik sayohatni tashkil etuvchi barcha tovar va xizmatlar majmuini ifodalaydi. Asosiy turistik mahsulot sayyohlarga yagona paket ko'rinishida taqdim etiladigan kompleks xizmat hisoblanadi.

Turistik mahsulot iste'molchi uchun jozibador va foydali bo'lishi lozim. Shu nuqtai nazardan, turizm marketingi turistik korxonalar tomonidan tijorat maqsadlariga erishish uchun amalga oshiriladigan tizimli marketing chora-tadbirlari majmui sifatida talqin etiladi.

Shundan kelib chiqib, turizm marketingiga quyidagi ta'rif berish mumkin:

Turizm marketingi — bu turistik xizmatlarni bozordagi talabga mos ravishda doimiy muvofiqlashtirish hamda ularni raqobatchilarga nisbatan samaraliroq va foydaliroq shaklda taklif etish tizimidir.

Mazkur ta'rif turizm marketingini tashkil etishda quyidagi muhim jihatlarni hisobga olish zarurligini ko'rsatadi:

1. Marketing faqat reklama va sotish bilan cheklanmaydi, balki iste'molchilar ehtiyojlariga mos ravishda korxona faoliyatini tashkil etishni ham o'z ichiga oladi.

2. Marketing — bu doimiy va uzluksiz amalga oshiriladigan jarayondir.

3. Turistik korxona faoliyatini tashqi bozor muhiti bilan uzviy bog'lash zarur.

4. Iste'molchi ehtiyojlarini doimiy tahlil qilish va prognozlash muhim ahamiyatga ega.

5. Yuqori sifatli xizmat ko'rsatish orqali barqaror iqtisodiy samaradorlikka erishish mumkin.

Turizm marketingi turli mamlakatlar tajribasi asosida shakllangan va vaqt o'tishi bilan takomillashib bormoqda. Bozor iqtisodiyoti rivojlanishi bilan turizm marketingining yangi konsepsiyalari shakllanib bormoqda.

Shveytsariyalik olim E. Krippendorf turizm marketingini hududiy, milliy va xalqaro darajada turizm korxonalari faoliyatini muvofiqlashtirish tizimi sifatida ta'riflaydi. Uning fikricha, ushbu faoliyatning asosiy maqsadi iste'molchilar ehtiyojlarini yuqori darajada qondirish orqali iqtisodiy samaradorlikka erishishdan iborat [8].

M. Alimovaning ta'kidlashicha, hududiy turizm bozorida integratsiyalashgan marketing konsepsiyasini amalga oshirish quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

- bozor imkoniyatlarini tahlil qilish;
- marketing strategiyalarini ishlab chiqish;
- innovatsion turistik mahsulotlarni shakllantirish;
- turistik mahsulotni bozorda samarali targ'ib qilish;
- milliy va hududiy marketing dasturlarini amalga oshirish [7].

Turizm sohasida manfaatdor tomonlar, jumladan turistlar, mehmonxona egalari va mahalliy aholi o'rtasidagi hamkorlik muhim ahamiyatga ega. Ushbu hamkorlik turizm xizmatlari sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Turizm iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biri sifatida hududlarning iqtisodiy rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Turistik oqimlarning ortishi hududiy iqtisodiyotda multiplikativ samara hosil qilib, xizmat ko'rsatish, transport, savdo va boshqa sohalarning rivojlanishiga turtki beradi.

Navoiy viloyati turizmni rivojlantirish uchun katta salohiyatga ega hudud hisoblanadi. Hududdagi eng yirik ekoturizm obyektlaridan biri — Aydarko'l hisoblanadi. Ushbu sun'iy suv havzasi 1969-yilda shakllangan bo'lib, bugungi kunda qushlarni kuzatish, ekologik turizm, dam olish va ilmiy turizm uchun qulay imkoniyatlarni taqdim etmoqda.

Qizilqum viloyatning markaziy landshaft tipini tashkil etadi. Bu hudud cho'l sarguzasht marshrutlari, ekstremal trekking, sahro flora va faunasini o'rganish, qum serfingi va fotosafari kabi turistik faoliyat turlariga boy.

Sarmishsoy (Sarmish darasi) Qorator tog'lari yaqinida joylashgan bo'lib, arxeologiya va tabiatni o'zida mujassam etgan noyob hudud hisoblanadi. Bu yerda qadimiy petrogliflar, tog' landshaftlari, yovvoyi o'simlik va hayvonot dunyosini kuzatish, ochiq havoda piyoda ekskursiyalar va ilmiy izlanish marshrutlarini tashkil etish imkoniyatlari mavjud.

Sentob qishlog'i Nurota tumanida joylashgan bo'lib, ekologik va madaniy turizmni rivojlantirish uchun muhim hudud hisoblanadi. Qishloq dengiz sathidan taxminan 600 metr balandlikda joylashgan bo'lib, aholisi bir necha yuz kishini tashkil etadi. Sentobda an'anaviy tog' qishlog'i arxitekturasi — tosh uylar va devorlar saqlanib qolgan. Qishloqning tabiiy landshafti, boy o'simlik dunyosi, toza havo va qoyatoshlar sayr va turizm uchun qulay sharoit yaratadi.

2023-yil sentabr oyida Sentob qishlog'iga rasman "Turizm qishlog'i" maqomi berildi hamda BMT Jahon turizm tashkiloti tomonidan "Eng yaxshi turizm qishlog'i" nominatsiyasida e'tirof etildi. Hozirgi kunda bu hududda 20 dan ortiq mehmon uylari, bir nechta xostellar va turistik xizmat obyektlari faoliyat yuritmoqda. Sayyohlar milliy taomlar, hunarmandchilik va an'anaviy turmush tarzini o'rganish imkoniyatiga ega.

Konimex tumanida tashkil etilgan "Safari" turizm klasteri 500 nafardan ortiq sayyohni qabul qilish imkoniyatiga ega ekologik dam olish majmuasini taklif etadi. Ushbu hududda o'tovlar, cho'l lagerlari va dam olish zonalarini tashkil etilgan.

Viloyatda yangi turizm yo'nalishlari sifatida geoturizm va geologik landshaftlarga asoslangan turistik tashabbuslar rivojlanmoqda. Turistik mahsulot va xizmatlarning hududiy ulushi ortishi bilan mahalliy ishlab chiqarish va iqtisodiy imkoniyatlar ham kengaymoqda. Ajratilayotgan mablag'larning landshaftlarni saqlash va muhofaza qilishga yo'naltirilishi turizmning ekologik barqarorligini ta'minlaydi.

Navoiy viloyati 8 ta tumandan iborat bo'lib, ularni tabiiy xususiyatlariga ko'ra uch guruhga ajratish mumkin:

1. Cho'l tumanlari: Tomdi, Konimex, Uchquduq. Ushbu tumanlar Qizilqum cho'lining asosiy qismini tashkil etadi. Bu hududlarda qumli cho'llar, sho'rxok maydonlar va past tog' tizmalari (Bo'kantov, Muruntov) uchraydi. O'simlik qoplamasi asosan saksovul, yantoq, cherkez, shuvoq va boshqa cho'l butalaridan iborat.

2. Zarafshon vodiysi tumanlari: Karmana, Navbahor, Qiziltepa, Xatirchi. Mazkur hududlar voha landshaftiga ega bo'lib, sug'oriladigan yerlar, Zarafshon daryosi bo'yidagi to'qayzorlar va unumdor tuproqlar mavjud. Iqlimi nisbatan yumshoq bo'lib, qishloq xo'jaligi va agro-turizmni rivojlantirish uchun qulay hisoblanadi.

3. Tog'li tumanlar: Nurota. Bu hududda Nurota tog' tizmalari joylashgan bo'lib, archa o'rmonlari, tog' daryolari va yashil zonalar bilan ajralib turadi. Ushbu hudud ekoturizm, trekking va dam olish turizmi uchun muhim resurs hisoblanadi.

Navoiy viloyatida turizm iqtisodiyot, ekologiya va madaniy merosni o'zaro bog'lovchi kompleks soha sifatida rivojlanmoqda. Ekoturizm, geoturizm, madaniy va qishloq turizmini rivojlantirish hudud iqtisodiyotiga multiplikativ ta'sir ko'rsatadi, turistik oqimni oshiradi va hududning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Turizm boshqaruv obyekti sifatida turistik xizmatlarning majmuaviy tizimi orqali namoyon bo'ladi. Turistik xizmat — bu turist tomonidan sayohat davomida foydalaniladigan barcha moddiy va nomoddiy xizmatlar yig'indisidir.

"Qo'shimcha xizmatlar" tushunchasi turizmni boshqarishda muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, turar joy yoki ovqatlanish xizmatlari mavjud bo'lmagan sharoitda turistik safarni amalga oshirish qiyinlashadi.

Turizm korxonalari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik ularning hamkorlik asosida faoliyat yuritishini talab qiladi. So'nggi yillarda turizm sohasida gorizontaal va vertikal kooperatsiya shakllari keng rivojlanmoqda.

Gorizontaal kooperatsiya — bir xil faoliyat yo'nalishiga ega turizm korxonalari o'rtasidagi hamkorlikdir. Bu mehmonxonalar, tur operatorlar va transport kompaniyalari o'rtasidagi hamkorlikni o'z ichiga oladi. Ushbu hamkorlik shaklining zamonaviy ko'rinishlaridan biri franchayzing tizimi hisoblanadi.

Vertikal kooperatsiya — turizm sohasining turli bosqichlarida faoliyat yurituvchi tashkilotlar integratsiyasini anglatadi. Bunga aviakompaniyalar, mehmonxonalar tarmoqlari va tur operatorlar o'rtasidagi hamkorlik kiradi.

Turizm sohasida marketing muhim ahamiyat kasb etadi. Turistik xizmatlar moddiy mahsulotlardan farqli ravishda oldindan baholab bo'lmaydigan xizmat turi hisoblanadi. Shu sababli, turistik mahsulot va xizmatlarni samarali targ'ib qilish marketing tizimi orqali amalga oshiriladi.

Umuman olganda, turizm marketingi — bu iste'molchilarning ehtiyojlarini qondirish orqali turistik mahsulot va xizmatlarni yaratish, rivojlantirish va sotish jarayonini muvofiqlashtiruvchi kompleks boshqaruv tizimidir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Hududlarning turistik-rekreatsion salohiyatidan to'liq va samarali foydalanishda marketing yondashuvlaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Mamlakatimiz hududlarida milliy turistik korxonalar turistik xizmatlar bozorida katta tajriba va salohiyatga ega bo'lgan kuchli raqobatchilar bilan bir qatorda faoliyat olib bormoqda. Shu sababli, turizm tarmog'ini rivojlantirishga qaratilgan strategiya, eng avvalo, mamlakatimizdagi turistik hududlarning raqobatbardoshligini oshirish va ularni kompleks rivojlantirishga yo'naltirilishi lozim.

Turizm sohasida turistik obyektlar raqobatbardoshligini baholash muammosi turizmni boshqarish, zamonaviy iqtisodiyot nazariyasi va amaliyotida muhim hamda dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Hozirgi sharoitda turizm uchun jozibador bo'lgan hududlar va mamlakatlarda turistik oqimlar tomonidan qondirilayotgan talab hajmi va tarkibini aniqlash, nafaqat turistik mahsulot va xizmatlar hajmi hamda tuzilmasini muntazam monitoring qilish, balki ularni boshqa mamlakatlarda yaratilayotgan turistik mahsulotlar bilan qiyosiy tahlil qilishni ham talab etadi.

Bunday taqqoslashlarning asosiy maqsadi turistlarning talab va ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda ularga yuqori sifatli turistik mahsulot va xizmatlarni taklif etish, shuningdek, turistlar ehtiyojini maksimal darajada qondirishning samarali mexanizmlarini aniqlashdan iboratdir. Ushbu maqsadlarga erishish orqali mamlakatlar va hududlar turizm sohasiga jalb etilgan resurslardan samarali foydalanish, davlat byudjeti daromadlarini oshirish hamda mahalliy aholining turmush darajasini yaxshilash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Mazkur sharoitda turizm sohasida obyektlarning raqobatbardoshligini shakllantirishga oid mavjud ilmiy va amaliy modellarni chuqur o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, mamlakatimizning o'ziga xos rivojlanish xususiyatlarini hisobga olgan holda mahalliy turistik sanoatni rivojlantirish, hududiy turistik mahsulotlarni shakllantirish va ilgari surish hamda turistik hududlar raqobatbardoshligini baholashning zamonaviy uslubiy yondashuvlarini ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 16.02.2026-yildagi "“Mahallani rivojlantirish va jamiyatni yuksaltirish” yilida ustuvor yo'nalishlar bo'yicha islohotlar dasturlari va "O'zbekiston — 2030" strategiyasini amalga oshirish bo'yicha davlat dasturi to'g'risida"gi PF-22-sonli Farmoni. <https://lex.uz/docs/-8050787>
2. Trusova, N. M., & Trofimova, I. A. (2017). Metodiki klassifikatsii turistskikh resursov na primere Kemerovskoy oblasti. Voprosy nauki i obrazovaniya, No. 11 (12). Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/metodiki-klassifikatsii-turistskih-resursov-na-primere-kemerovskoy-oblasti> (accessed: 25.02.2024).
3. Leiper, N. (1979). The framework of tourism: Towards a definition of tourism, tourist, and the tourist industry. Annals of Tourism Research, Vol. 6, No. 4, pp. 390–407.
4. Pearce, D. (1989). Tourism Development. London: Longman. (Cited in: Mashkovich, E. A. (2007). Otsenka ponyatiya "turisticheskaya destinatsiya" v kontekste sovremennoy turistiki. Izvestiya Irkutskoy gosudarstvennoy ekonomicheskoy akademii, pp. 89.)
5. Ergashxodjaeva, Sh. (2022). Tsifrovoy marketing kak instrument razvitiya sfery turizma. Arkhiv nauchnykh issledovaniy, Vol. 2, No. 1. Available at: <https://journal.tsue.uz/index.php/archive/article/view/1366>
6. Volkov, S. K. (2018). Genezis turisticheskogo marketinga kak oblasti nauchnogo znaniya v teorii marketinga. Vestnik Kemerovskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya: Politicheskie, sotsiologicheskie i ekonomicheskie nauki, No. 4, pp. 33–46. DOI: 10.21603/2078-8975-2018-1-33-46
7. Alimova, M. (2019). Hududiy turizm bozorida integratsiyalashgan marketing konsepsiyasini amalga oshirish yo'nalishlari: nazariya va amaliyot. Ekonomika i innovatsionnye tekhnologii, No. 3.
8. Krippendorf, J. (1986). Tourism in the system of industrial society. Annals of Tourism Research, Vol. 13, No. 4, pp. 517–532.
9. Zubkova, M. S. (2011). Zadachi marketinga kak sistemy na predpriyatiyakh turistskogo biznesa. Uchenye zapiski Krymskogo federalnogo universiteta imeni V. I. Vernadskogo. Ekonomika i upravlenie, No. 4. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/zadachi-marketinga-kak-sistemyna-predpriyatiyah-turistskogo-biznesa> (accessed: 25.02.2024).
10. Nurmuxammedova, M. X., & Abduvoxidov, A. A. (2021). Turistik klasterlarni yaratish va rivojlantirishning nazariy asoslari. Innovatsii v ekonomike, Vol. 4, No. 6.
11. Begimqulov, J., & Begimqulov, J. (2021). Marketingga asoslangan turizm xizmatlarini rivojlantirish. Ilg'or iqtisodiyot va pedagogik texnologiyalar, Vol. 1, No. 1, pp. 54–62.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
